

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ
ΘΕΜΑΤΩΝ**

Ταχ. Δ/ση: Σταδίου 29
Ταχ. Κώδικας: 101 10 - Αθήνα
Πληροφορίες: Π.Παναγιωτακοπούλου
Τηλέφωνο: 2131516475
e-mail: ypertns@ypakp.gr

Αθήνα
Αριθ. Εσωτ. Πρωτ.: 183

ΠΡΟΣ: Τη Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
Αθήνα

ΚΟΙΝ.: Γραμματεία Υφυπουργού Εργασίας
και Κοινωνικής Ασφάλισης (Τομέας
Κοινωνικής Ασφάλισης) Πολιτική
Γραμματεία

ΘΕΜΑ: «Ζητήματα που αφορούν σε αδιέξοδα των δικαιούχων συντάξεων χρείας χρειάζονται πολιτική παρέμβαση προκειμένου να επιτευχθεί η αμεσότερη δυνατή επίλυσή τους»

ΣΧΕΤ: Η με αρ. πρωτ.3441/17-2-2025 Ερώτηση.

Σε απάντηση της παραπάνω Ερώτησης, που κατατέθηκε στη Βουλή από το βουλευτή κ. Στυλιανό Φωτόπουλο, σχετικά με τους δικαιούχους που εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 4387/2016 για τη χορήγηση σύνταξης θανάτου, το ύψος αυτής και επί των προτεινόμενων τροποποιήσεων του ανωτέρω νομοθετικού πλαισίου, σας ενημερώνουμε τα ακόλουθα :

Α. Κατ' αρχάς επισημαίνεται ότι η σύνταξη λόγω θανάτου διέπεται από το νομοθετικό καθεστώς που ισχύει κατά την ημερομηνία επέλευσης του θανάτου. Οι διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 4387/2016, όπως ισχύει, εφαρμόζονται για δικαιούχους ασφαλισμένων /συνταξιούχων των οποίων ο θάνατος επήλθε από τις 13.5.2016 και εφεξής.

Τα δικαιούχα μέλη είναι:

α) ο επιζών σύζυγος με διάρκεια γάμου /συμφώνου συμβίωσης 3 ετών

β) τα νόμιμα - νομιμοποιηθέντα - αναγνωρισθέντα - υιοθετηθέντα και όσα εξομοιώνονται με αυτά, τέκνα με την προϋπόθεση ότι είναι άγαμα και δεν έχουν συμπληρώσει το 24^ο έτος της ηλικίας τους. Για τέκνα άγαμα και ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία, εφόσον η ανικανότητα επήλθε πριν την συμπλήρωση του 24^{ου} έτους, η σύνταξη εξακολουθεί να καταβάλλεται και μετά την συμπλήρωση του ανωτέρω ηλικιακού ορίου.

γ) Ο διαζευγμένος σύζυγος εφόσον πληροί αθροιστικά τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) ο πρώην σύζυγος κατά τη στιγμή του θανάτου του να του κατέβαλε διατροφή, β) να είχε συμπληρώσει δέκα έτη γάμου, γ) το διαζύγιο να μην οφείλεται σε ισχυρό κλονισμό της

έγγαμης συμβίωσης υπαιτιότητας του αιτούντος τη σύνταξη και δ) το μέσο μηνιαίο ατομικό φορολογητέο εισόδημα του να μην υπερβαίνει το διπλάσιο του ποσού του επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερηλίκων που καταβάλλεται από τον τ. ΟΓΑ.

Α. Ως προς το δικαιούμενο ποσοστό σύνταξης από τον επιζώντα σύζυγο /μέλος συμφώνου συμβίωσης επισημαίνεται ότι με το άρθρο 9 του ν.4611 / 2019 επήλθαν σημαντικές βελτιωτικές μεταβολές. Από 17.05.2019 στον επιζώντα σύζυγο καταβάλλεται το 70% της σύνταξης του θανόντος, για μία τριετία από την πρώτη του επομένου του θανάτου μήνα. Μετά την πάροδο της τριετίας, εάν ο επιζών εργάζεται ή αυτοαπασχολείται ή λαμβάνει σύνταξη από οποιαδήποτε πηγή, η σύνταξη λόγω θανάτου περικόπτεται στο μισό, δηλαδή στο 35%.

Η χορήγηση ποσοστού 70% της δικαιούμενης σύνταξης του θανόντα συνεπάγεται ότι από το σύνολο της αρχικής σύνταξης (εθνικής και ανταποδοτικής) χορηγείται το ανωτέρω ποσοστό στον επιζώντα σύζυγο.

Εάν ο επιζών σύζυγος κατά την ημερομηνία θανάτου είναι ανάπηρος σωματικά ή πνευματικά σε ποσοστό 67% και άνω, εξακολουθεί να λαμβάνει το 70% της σύνταξης για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η αναπηρία, ανεξαρτήτως άλλων προϋποθέσεων.

Τα ανωτέρω ως προς το ποσοστό μεταβίβασης /απονομής σύνταξης θανάτου έχουν εφαρμογή σε όλες τις περιπτώσεις που απονέμεται ή μεταβιβάζεται η σύνταξη θανάτου στα δικαιούχα μέλη χωρίς να ενδιαφέρει, εάν ο θανών εδικαιούτο μία ή περισσότερες συντάξεις ή εάν η μία σύνταξη που δικαιούνταν προήρχετο από ασφάλιση σε ένα φορέα ή σε περισσότερους του ενός φορείς.

Επισημαίνεται ότι οι συντάξεις θανάτου προστατεύονται μέσω της χορήγησης του κατώτατου ορίου που έχει τεθεί με το άρθρο 1 του ν. 4499/2017.

Το κατώτατο όριο συναρτάται άμεσα με το ποσό της εθνικής σύνταξης, χορηγείται ανάλογα με τα έτη ασφάλισης του θανόντα και ως πλήρες ποσό ανέρχεται 436,40 € για είκοσι έτη ασφάλισης και δεν μπορεί να υπολείπεται των 409,13 € για έως και δεκαπέντε χρόνια ασφάλισης. Συνεπώς, η σύνταξη λόγω θανάτου του επιζώντα συζύγου δεν μπορεί να υπολείπεται του ανωτέρω ποσού .

Β Ως προς το θέμα της παροχής δυνατότητα στον επιζώντα σύζυγο που λαμβάνει και σύνταξη εξ ιδίου δικαιώματος επιλογής της σύνταξης στην οποία θα εφαρμόζεται η περικοπή λόγω σώρευσης μίας σύνταξης από ίδιο δικαίωμα και μίας από μεταβίβαση διευκρινίζεται ότι εφαρμόζεται με βάση τις διατάξεις του άρθρου 13 του ν.3863/2010 για θανάτους οι οποίοι έχουν επέλθει πριν τις 13.05.2016 .

Συγκεκριμένα , σύμφωνα με την παρ. 1 του ανωτέρω άρθρου ορίζεται ότι, μετά την πάροδο της τριετίας, σε περίπτωση που ο επιζών των συζύγων εργάζεται ή αυτοαπασχολείται ή λαμβάνει σύνταξη από οποιαδήποτε πηγή, η σύνταξη περιορίζεται στο 50% της σύνταξης λόγω θανάτου έως την συμπλήρωση του 65 έτους της ηλικίας του. Μετά την συμπλήρωση του ορίου αυτού, ο επιζών σύζυγος λαμβάνει το 70% της σύνταξης αυτής. Σημειώνεται ότι, εάν ο επιζών των συζύγων, κατά την ημερομηνία θανάτου είναι ανάπηρος σωματικά ή πνευματικά σε ποσοστό 67% και άνω, λαμβάνει ολόκληρη τη σύνταξη για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η αναπηρία του, ανεξαρτήτως άλλων προϋποθέσεων.

Σύμφωνα με την υποπαράγραφο 1.δ, στην περίπτωση που ο επιζών λαμβάνει και σύνταξη από ίδιο δικαίωμα ή περισσότερες της μίας συντάξεως λόγω θανάτου, κύριες ή επικουρικές, ο περιορισμός του ποσού της σύνταξης που προβλέπεται γίνεται σε μία από τις κύριες καθώς και σε μία από τις επικουρικές συντάξεις της επιλογής του.

Συνεπώς, συνταξιούχος ο οποίος εργάζεται ή λαμβάνει σύνταξη από δικό του δικαίωμα και κατέστη συνταξιούχος λόγω θανάτου πριν την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016 είχε το δικαίωμα να επιλέξει τη σύνταξη η οποία θα περικοπεί κατά 50%. Η περικοπή μπορούσε να γίνει σε μία κύρια αλλά και σε μία επικουρική της επιλογής του, εξ ιδίου δικαιώματος ή θανάτου.

Κατ' ουσία η περικοπή γινόταν στην μικρότερη σε ύψος σύνταξη, με αποτέλεσμα να περιορίζεται το ποσό της μείωσης στο συνολικό άθροισμα των συντάξεων λόγω θανάτου και εξ ιδίου δικαιώματος.

Μετά την έναρξη ισχύος των διατάξεων του άρθρου 12 του ν. 4387/2016 δηλαδή από 13.05.2016 δεν υφίσταται στις ανωτέρω διατάξεις πρόβλεψη επιλογής της σύνταξης στην οποία θα γίνει ο περιορισμός του ποσού στο μισό.

Το θέμα της παροχής δυνατότητας επιλογής της σύνταξης στην οποία θα γίνεται η μείωση μετά την πρώτη ζετία επί συρροής σύνταξης θανάτου και εξ ιδίου δικαιώματος αποτελεί ζήτημα, η ρύθμιση του οποίου απαιτεί ρητή διάταξη νόμου ενώ επισημαίνεται ότι η συνεκτίμηση όλων των παραμέτρων αποτελεί προαπαιτούμενο προκειμένου για την εξεύρεση της προσφορότερης λύσης.

Γ. Αναφορικά με το δικαιούμενο ποσοστό των προστατευόμενων τέκνων διευκρινίζεται ότι σύμφωνα με την περ. γ της παρ.4 του άρθρου 12 του ν. 4387/2016 κάθε παιδί δικαιούται το 25% της σύνταξης. Εάν πρόκειται για παιδί ορφανό και από τους δύο γονείς, τότε δικαιούται ποσοστό 50% από κάθε σύνταξη.

Με τις διατάξεις του άρθρου 119 του ν. 5078/2023 εντάχθηκαν στις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 4387/2016 και τα δικαιοδόχα τέκνα θανόντων πριν τις 13.05.2016 με αποτέλεσμα να επέλθουν και ουσιώδεις βελτιωτικές μεταβολές στην κοινωνικοασφαλιστική προστασία των τέκνων, ανεξάρτητα από τον φορέα ασφάλισης των θανόντων γονέων .

Πιο συγκεκριμένα, η χορήγηση σύνταξης λόγω θανάτου παρατείνεται στα άγαμα τέκνα μέχρι την συμπλήρωση του 24^{ου} έτους , χωρίς άλλες προϋποθέσεις.

Περαιτέρω με τις ίδιες ανωτέρω διατάξεις προβλέφθηκε η χορήγηση του 100% της σύνταξης του θανόντος σε παιδί αμφοτεροπλεύρως ορφανό, που πάσχει από νοητική υστέρηση ή αυτισμό ή από πολλαπλές βαριές αναπηρίες ή από χρόνιες ψυχικές διαταραχές που επιφέρουν μόνιμο ποσοστό αναπηρίας εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, εφόσον οι αναπηρίες αυτές έχουν επέλθει πριν τη συμπλήρωση του εικοστού τέταρτου (24ου) έτους της ηλικίας του τέκνου και δεν ασκεί υπακτέα στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ απασχόληση, με εξαίρεση εκείνη του άρθρου 23 του ν. 4488/2017 (Α' 137), περί απασχόλησης λόγω ψυχικών παθήσεων, και δεν λαμβάνει σύνταξη εξ ιδίου δικαιώματος.

Αν το τέκνο με αναπηρία δικαιούται κύρια σύνταξη και από τον έτερο θανόντα γονέα, λαμβάνει το εκατό τοις εκατό (100%) της μεγαλύτερης σε ύψος σύνταξης και το πενήντα τοις εκατό (50%) της δεύτερης σύνταξης.

Το ανωτέρω νομοθετικό πλαίσιο κρίνεται επαρκές δεδομένου ότι προσφέρει μία ασπίδα προστασίας σε όλα τα δικαιούχα μέλη της σύνταξης του θανόντος και τους εξασφαλίζει ένα ικανοποιητικό πλαίσιο διαβίωσης.

Δ. Σε ό,τι αφορά την εισφορά υγειονομικής περίθαλψης υπέρ του ΕΟΠΥΥ για παροχές ασθένειας σε είδος, αυτή καθορίστηκε σε ποσοστό 6% με βάση το άρθρο 44 του ν. 4378/2016 και υπολογίζεται επί του καταβαλλόμενου ποσού κύριας και επικουρικής σύνταξης αφού αφαιρεθούν τα ποσά που αντιστοιχούν στην Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων και στην Ειδική Εισφορά Συνταξιούχων Επικουρικής Ασφάλισης.

Σε περίπτωση συρροής περισσότερων της μιας κύριων ή επικουρικών συντάξεων στο ίδιο πρόσωπο, το ως άνω ποσοστό ύψους 6% υπολογίζεται επί του αθροίσματος των καταβαλλόμενων κύριων ή επικουρικών συντάξεων ανεξαρτήτως αιτίας συντάξεως και κατηγορίας.

Σημειώνεται ότι με τις διατάξεις του άρθρου 39 του ν.4670/2020 (Α' 43) αντικαταστάθηκε το άρθρο 44 του ν. 4387/2016 (Α' 85) και προστέθηκε τρίτο εδάφιο στην περ. α της παρ. 30 του άρθρου 1 του ν. 4334/2015 (Α' 80) με το οποίο ορίζεται ότι, στους δικαιούχους σύνταξης που συγχρόνως λαμβάνουν εξωδρυματικό επίδομα, ή απολύτου αναπηρίας, ή τυφλότητας δεν υπολογίζεται εισφορά υπέρ υγειονομικής περίθαλψης επί των ανωτέρω επιδομάτων.

Συνεπώς μετά την ισχύ του ανωτέρω νόμου ο υπολογισμός της εισφοράς για υγειονομική περίθαλψη γίνεται με ενιαίο τρόπο σε όλους τους συνταξιούχους, ανεξαρτήτως ποσού και κατηγορίας συντάξεως με εξαίρεση τους δικαιούχους συντάξεως, που συγχρόνως λαμβάνουν και εξωδρυματικό επίδομα, ή επίδομα απολύτου αναπηρίας, ή τυφλότητας οι οποίοι δεν υπόκεινται σε παρακράτηση εισφοράς υπέρ υγειονομικής περίθαλψης επί των ανωτέρω επιδομάτων από τον Μάρτιο του 2020 και εφεξής.

Τροποποίηση των διατάξεων του άρθρου 39 του ν.4670/2020 ώστε το ποσοστό της εισφοράς να μειωθεί σε 4% επί της κύριας και επικουρικής σύνταξης χρεΐας δεν αντιμετωπίζεται προς το παρόν από το Υπουργείο.

Ε. Ως προς το θέμα ένταξης των συνταξιούχων θανάτου στις διατάξεις του άρθρου 114 του ν. 5078/2023 σας γνωρίζουμε ότι οι ανωτέρω διατάξεις αντικαθιστούν από 01.01.2024 το άρθρο 20 του ν. 4387/2016, που αφορούσε την απασχόληση συνταξιούχων από ίδιο δικαίωμα. Έτσι, οι συνταξιούχοι που αναλαμβάνουν υποχρεωτικώς υπακτέα στην ασφάλιση του e-Ε.Φ.Κ.Α. απασχόληση, συνεχίζουν κατά την διάρκεια τους να λαμβάνουν το σύνολο της κύριας και επικουρικής σύνταξης που δικαιούνται από τον φορέα στο ακέραιο, ενώ για την ασφάλιση του απασχολούμενου συνταξιούχου καταβάλλονται οι προβλεπόμενες από τη νομοθεσία ασφαλιστικές εισφορές σύμφωνα με την ασφαλιστέα απασχόληση και επιπλέον πόρος μη ανταποδοτικού χαρακτήρα υπέρ e-ΕΦΚΑ.

Η εξ ιδίου δικαιώματος σύνταξη γήρατος, κύρια και επικουρική, προσώπων που αναλαμβάνουν υποχρεωτικώς υπακτέα στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ απασχόληση σε Φορέα τους Γενικής

Κυβέρνησης αναστέλλεται για όσο διάστημα συνεχίζει αυτή, εφόσον δεν έχουν συμπληρώσει το εξηκοστό δεύτερο (62^ο) έτος τους ηλικίας τους. Για το διάστημα τους αναστολής, δεν καταβάλλεται ο ανωτέρω πόρος υπέρ του e-ΕΦΚΑ.

Μετά τη συμπλήρωση του 62^{ου} έτους τους ηλικίας, σταματά η αναστολή και οι συνταξιούχοι της κατηγορίας τους υποχρεούνται να καταβάλλουν τον επιπλέον πόρο μη ανταποδοτικού χαρακτήρα υπέρ e-ΕΦΚΑ, τους προβλέπεται στην παρ.3 του άρθρου 114 του ανωτέρω νόμου.

Οι διατάξεις του άρθρου 114 του ν. 5078/2023 δεν καταλαμβάνουν τους δικαιούχους σύνταξης λόγω θανάτου, δεδομένου ότι είναι συνταξιούχοι από μεταβίβαση και όχι εξ ιδίου δικαιώματος και γι' αυτό το λόγο εξακολουθούν να διέπονται από τους διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 4387/2016 και να υπόκεινται στην περικοπή κατά το ήμισυ του 70% της σύνταξης του θανόντος που τους μεταβιβάζεται.

ΣΤ. Σχετικά με την εφαρμογή δικαστικής απόφασης του Ελεγκτικού Συνεδρίου σε όλους τους δικαιούχους των συντάξεων χρείας και όχι μόνο σε όσους είχαν προσφύγει δικαστικώς διευκρινίζουμε ότι οι αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων ουσίας, δεσμεύουν μόνον τους διαδίκους στη δίκη επί της οποίας εκδόθηκαν και, προκειμένου περί του Δημοσίου ως διαδίκου, παράγουν υποχρέωση της διοικήσεως σε συμμόρφωση έναντι του νικήσαντος διαδίκου χωρίς να υποχρεώνουν τη Διοίκηση σε γενική εφαρμογή τους.

Ζ. Σχετικά με το ζήτημα της ολοκλήρωσης του λογισμικού -σύμφωνα με τον e-ΕΦΚΑ,- το λογισμικό για την καταβολή των συντάξεων χρείας βρίσκεται σε εξέλιξη και συγκεκριμένα σε περιβάλλον ελέγχου ορθότητας και τεχνικών δοκιμών από τις αρμόδιες διευθύνσεις του Φορέα, ώστε να εξασφαλισθεί η ορθή και ασφαλής λειτουργία ενός τόσο πολύπλοκου λογισμικού, το οποίο καλείται να διαχειρισθεί πλήθος διαφορετικών περιπτώσεων. Σε επόμενο στάδιο, σύμφωνα με την διαδικασία που ακολουθείται θα τεθεί το λογισμικό σε παραγωγική λειτουργία.

Επιπλέον, ο e-ΕΦΚΑ διευκρινίζει ότι είναι σε εξέλιξη, με τη χρηματοδότηση της ΕΕ, η υλοποίηση δυο emblematicών έργων, της υλοποίησης του νέου Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ) και της ψηφιοποίησης της ασφαλιστικής ιστορίας. Τα συγκεκριμένα έργα θα συμβάλουν σημαντικά στην επιτάχυνση και αυτοματοποίηση της διαδικασίας απονομής κύριας και επικουρικής σύνταξης για το σύνολο των ασφαλισμένων.

Σε ό,τι αφορά τις επικουρικές συντάξεις λόγω θανάτου δεν υφίσταται πρόβλημα λογισμικού για τις συντάξεις αυτές.

Η. Ως προς το θέμα επιστροφής ποσών συντάξεων θανάτου που καταβλήθηκαν αχρεώστητα σημειώνεται ότι ρυθμίζεται από το άρθρο 84 του ν. 4826/2021 (με το οποίο έγινε προσθήκη στις3 διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 4387/2016).

Σύμφωνα με τη ανωτέρω διάταξη , αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά κύριων συντάξεων λόγω θανάτου παρακρατούνται από τα ποσά των συντάξεων που θα καταβληθούν τους επόμενους μήνες σε ισόποσες μηνιαίες δόσεις, μέχρι την πλήρη και ολοσχερή εξόφλησή τους. Κάθε μία από τις ανωτέρω μηνιαίες δόσεις, δε μπορεί να υπερβαίνει το ένα δέκατο (1/10) του ακαθάριστου ποσού της μηνιαίας σύνταξης για συντάξεις μέχρι του ποσού των χιλίων (1000) ευρώ και το ένα έκτο (1/6) του ακαθάριστου ποσού της μηνιαίας σύνταξης κατά το μέρος της που τυχόν υπερβαίνει το ποσό των χιλίων (1000) ευρώ. Το ποσό της μηνιαίας σύνταξης δε

μπορεί να υπολείπεται του ποσού των πενήντα (50) ευρώ. Σε περίπτωση παύσης καταβολής της σύνταξης, προ της ολοσχερούς εξόφλησης του αχρεώστητου ποσού, τυχόν υπόλοιπο εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων.

Για τους δικαιούχους και επικουρικής σύνταξης θανάτου τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά παρακρατούνται από την επικουρική σύνταξη μέχρι το ένα δεύτερο ($1/2$) του ακαθάριστου ποσού αυτής, μέχρι πλήρους και ολοσχερούς εξόφλησης, με απόφαση του Προϊσταμένου της αρμόδιας Διεύθυνσης Εκκαθάρισης και Πληρωμής Συντάξεων του e-Ε.Φ.Κ.Α.. Το ποσό της μηνιαίας δόσης δεν μπορεί να υπολείπεται του ποσού των πενήντα (50) ευρώ. Σε περίπτωση που το ακαθάριστο ποσό της επικουρικής σύνταξης λόγω θανάτου που λαμβάνει ο δικαιούχος, υπολείπεται του ποσού των πενήντα (50) ευρώ, τότε για την είσπραξη των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών παρακρατείται το σύνολο της παροχής μέχρι πλήρους και ολοσχερούς εξόφλησης. Σε περίπτωση παύσης καταβολής της επικουρικής σύνταξης, προ της ολοσχερούς εξόφλησης του αχρεώστητου ποσού, τυχόν υπόλοιπο εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων.

Τροποποίηση των διατάξεων του προαναφερόμενου νομοθετικού πλαισίου απαιτεί εμπεριστατωμένη μελέτη όλων των παραμέτρων και των πιθανών επιπτώσεων στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ANNA EYΘYMIΟΥ